

Sygn. akt II CSK 554/19

POSTANOWIENIE

Dnia 15 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marcin Krajewski

w toku postępowania upadłościowego dłużnika T. L. - osoby fizycznej
nieprowadzącej działalności gospodarczej
w przedmiocie ustalenia planu spłaty wierzycieli albo umorzenia zobowiązań
upadłego bez ustalenia planu spłaty,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 15 czerwca 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej dłużnika T. L.
od postanowienia Sądu Okręgowego w P.
z dnia 13 marca 2019 r., sygn. akt [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 13 marca 2019 r. Sąd Okręgowy w P. zmienił na skutek zażalenia wierzyciela postanowienie Sądu Rejonowego [...] w P. z 18 września 2018 r. w przedmiocie ustalenia planu spłaty wierzycieli w postępowaniu upadłościowym dłużnika T. L.

Upadły wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazując na potrzebę wypowiedzenia się przez Sąd Najwyższy, czy prowadzenie postępowania w warunkach pozbawienia strony możliwości racjonalnego działania w sprawie nie uchybia obowiązującym przepisom. W ocenie skarżącego zaszła także potrzeba rozstrzygnięcia, czy przy określaniu możliwości zarobkowych upadłego sąd zobowiązany był skorzystać z opinii biegłego, która mogłaby być przydatna dla oceny możliwości podjęcia pracy zarobkowej.

Na wypadek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania reprezentujący upadłego pełnomocnik z urzędu wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w P. oraz pozostawienie temu sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego, w tym o nieopłaconych kosztach pomocy udzielonej upadłemu z urzędu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, wyrażającym się w szczególności w konieczności zapewnienia jednolitej wykładni i jednolitego stosowania prawa.

Skarżący nie wskazał jednoznacznie, która z przewidzianych w ustawie podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zachodzi w jego opinii w niniejszej sprawie, jednak uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, a zwłaszcza fakt sformułowania w nim pytań, nakazują przyjąć, że w rachubę wchodzi istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Zagadnieniem takim może być wyłącznie problem o charakterze prawnym, a nie faktycznym lub wynikającym ze stwierdzonych przez skarżącego uchybień Sądu. Jego rozstrzygnięcie powinno stwarzać realne i poważne trudności, a także mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia innych spraw. Skarżący winien jest w tym przypadku przedstawić pogłębioną argumentację prawną, bowiem zagadnienie prawne musi mieć charakter ściśle jurydyczny, powstały na tle konkretnego przepisu prawa. Nie może ono odnosić się do subiektywnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego (zob. postanowienia

SN z 16 maja 2018 r., II CSK 15/18; z 24 kwietnia 2018 r., IV CSK 552/17; z 19 kwietnia 2018 r., I CSK 709/17; z 10 kwietnia 2018 r., I CSK 733/17).

Pytania sformułowane przez skarżącego zostały ściśle powiązane z okolicznościami rozpoznawanej sprawy i dokonaną przez skarżącego subiektywną oceną jej stanu faktycznego, niepopartą ustaleniami Sądu Okręgowego. Jako takie nie mogą one stanowić istotnych zagadnień prawnych, które mogłyby mieć znaczenie dla rozwoju prawa oraz innych rozpoznawanych spraw. Upadły nie przedstawił żadnej argumentacji, z której wynikałaby konieczność podjęcia przez Sąd Najwyższy odpowiedzi na postawione kwestie. Nie wykazał również istnienia rozbieżności w praktyce sądów na tle wykładni przepisów.

W niniejszej sprawie nie sposób również dostrzec ewentualnej alternatywnej przyczyny przyjęcia skargi do rozpoznania w postaci jej oczywistej zasadności (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Przesłanka ta byłaby spełniona wówczas, gdyby zaskarżone orzeczenie zapadło z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów prawa lub podstawowych zasad obowiązujących w praworządnym państwie, widocznym bez konieczności prowadzenia bardziej szczegółowej analizy, a skarżący prawidłowo sformułowałby w skardze związany z tym zarzut. Uznanie oczywistej wadliwości orzeczenia wymaga wykazania jego sprzeczności z przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni i niepozostawiającymi sądowi swobody oceny albo z podstawowymi zasadami orzekania (por. post. SN z 20 marca 2019 r., I CSK 475/18; z 11 kwietnia 2018 r., IV CSK 506/17; z 16 kwietnia 2018 r., IV CSK 529/17; z 18 kwietnia 2018 r., II CSK 728/17; z 15 maja 2018 r., II CSK 2/18; z 10 maja 2018 r., I CSK 798/17; z 23 maja 2018 r., I CSK 36/18; z 29 maja 2018 r., I CSK 42/18; z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; z 16 kwietnia 2018 r., IV CSK 534/17; z 12 marca 2018 r., III CSK 291/17; z 22 kwietnia 2016 r., V CSK 650/15).

W niniejszej sprawie nie sposób dostrzec wadliwości tego rodzaju. Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że konieczną przesłanką ustanowienia adwokata lub radcy prawnego przez sąd z urzędu jest istnienie uzasadnionej potrzeby jego udziału w sprawie. Zajdzie ona wówczas, jeżeli strona jest

nieporadna, ma trudności z podejmowaniem czynności procesowych albo jeżeli sprawa jest skomplikowana pod względem faktycznym i prawnym. Nieustanowienie dla strony pełnomocnika z urzędu co do zasady nie usprawiedliwia też zarzutu nieważności postępowania wskutek pozbawienia strony możliwości obrony swoich praw. Nieważność postępowania z tego powodu występuje jedynie w wyjątkowych przypadkach oczywiście wadliwej oceny zdolności postrzegania, a także oczywistej nieporadności. Sam fakt choroby psychicznej nie powoduje nieważności postępowania, chyba że strona ze względu na swój stan zdrowia nie jest w stanie podjąć racjonalnej obrony swych praw w postępowaniu sądowym (zob. wyr. SN z 30 maja 2019 r., V CSK 36/18; z 30 listopada 2018 r., I CSK 656/17; z 29 września 2017 r., I CSK 14/17; z 20 października 2016 r., II CSK 72/16; z 24 czerwca 2016 r., II CSK 539/15).

W niniejszej sprawie Sąd Najwyższy nie dostrzega okoliczności dotyczących upadłego, które jednoznacznie uzasadniałyby potrzebę ustanowienia dla niego pełnomocnika z urzędu. Formułując zarzuty na tym tle, w skardze kasacyjnej nie podjęto nawet próby wykazania, że brak ustanowienia pełnomocnika z urzędu miał wpływ na wynik sprawy, a upadły działał w jakikolwiek sposób nieporadnie. Nawet pobieżna analiza akt postępowania upadłościowego prowadzi do przeciwnego wniosku, gdyż działania upadłego wydają się rozsądne i celowe, a w ich wyniku uzyskał on znaczącą korzyść w postaci umorzenia wierzytelności o poważnej wartości.

Również drugiego z zarzutów kasacyjnych nie można uznać za oczywiście uzasadnione. Skorzystanie z dowodu z opinii biegłego jest uzasadnione jedynie w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych. Ocena, czy ustalenie możliwości zarobkowych upadłego wymagało takich wiadomości, czy też było możliwe na podstawie innych dowodów, należała do Sądu i brak jest podstaw, by uznać ją za oczywiście wadliwą.

Z tych przyczyn należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach pomocy prawnej udzielonej upadłemu z urzędu nie orzeczono, gdyż wniosek w tym przedmiocie pełnomocnik upadłego z urzędu złożył jedynie na

wypadek uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

jw